

Maakuntaohjelmien vertaisarvioinnin tulosten tiivistelmä

30.11.2020

VARSINAIS-SUOMEN LIITTO
EGENTLIGA FINLANDS FÖRBUND
REGIONAL COUNCIL OF SOUTHWEST FINLAND

Uudenmaan liitto
Nylands förbund

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

HÄMEEN LIITTO
Regional Council of Häme

MDI

VERTAISARVIOINTI TYÖMENETELMÄNÄ

Vertaisarviointi on monipuolinen työskentelytapa, jossa arviointiin **osallistuvat saavat ja jakavat yhteistä ja omaa tietoaan**. Vertaisarvioinnin tavoitteena on tyypillisesti:

- Rakentavan palautteen saaminen muilta saman alan toimijoilta.
- Ulkopuolisen näkökulman tarjoaminen sekä ulkoisen arvion saaminen.
- Itsellä jo tiedossa olevia asioiden vahvistaminen.
- Epäselvien/ piilevien asioiden ja kehittämiskohteiden selvittäminen.
- Parannusehdotuksien esittäminen.
- Vahvuuksien osoittaminen sekä vahvuuksien hyödyntämismahdollisuuksien esiin nostaminen.
- Vertaisoppiminen.

Vertaisarviointiprosessissa maakuntien liittojen asiantuntijat perehtyvät toisten maakuntien ohjelmiin, tekivät niistä arvion **yhteisen arviointisabluunan** mukaisesti sekä koostivat tiiviin kokonaisarvion ohjelmista.

Kanta-Hämeen maakuntaohjelma

Pääarvioitsija:
Uudenmaan liitto

Kymenlaakson maakuntaohjelma

Pääarvioitsija:
Hämeen liitto

Uudenmaan maakuntaohjelma

Pääarvioitsija:
Varsinais-Suomen liitto

Varsinais-Suomen maakuntaohjelma

Pääarvioitsija:
Kymenlaakson liitto

ARVIOINNIN TOTEUTUS

Ennakovalmistelut

arviointisabluunaan tutustuminen,
maakuntaohjelmiin tutustuminen

Arviointipajat

ennakkotehtävät, maakuntaohjelmien esittely,
arviointsijoiden ensihavainnot, vertaiskeskustelut

Arviointihavaintojen kokoaminen

arviointisabluunoiden täydentäminen,
arviointiraportin luonnos

Arvioinnin viimeistely

virtuaalitulospaja, arviointiraportin viimeistely

ARVIOINNIN TEEMAT

Tilannekuva, jatkuvuus ja
muutoskyvykyys

Vaikuttavuus
Kumppanuus ja verkostot

Operationalisointi

Kytkenät alueelliseen
ennakointi- ja
tulevaisuustyöhön

Ohjelmatyön
uudistaminen

OHJELMAKOHTAISET ARVIOINTITULOKSET

KYMENLAAKSO

Kymenlaakso-ohjelma 2018–2021
Uutta elinvoimaa
uudistuvaan maakuntaan

KYMEN
LAAKSON
LIITTO

YLEISKUVA OHJELMASTA

Ohjelma on yleisilmeeltään **selkeä** ja se on kirjoitettu **ymmärrettävästi**. Ohjelman **visuaalisuus** on onnistuneesti toteutettu ja se parantaa ohjelman luettavuutta ja houkuttelevuutta.

Maakuntasuunnitelma ja maakuntaohjelma muodostavat **toimivan** ohjelmakokonaisuuden ja ovat selvästi yhteydessä toisiinsa.

Ohjelma on sisällöltään **realistinen** ja **relevantti**. Ohjelman toimintalinjat ja läpileikkaavat teemat on selvästi valittu maakunnan **toimintakenttä huomioiden** ja **tulevaisuusorientoituneesti**.

Ohjelmassa on kuvattu **monipuolisesti ja osuvasti** maakunnan **toimintaympäristö**. Tilannekuvassa käsitellään **keskeisiä trendejä ja muutostekijöitä**. Skenaariokuvat on muodostettu rohkeasti ja ennakkoluulottomasti.

EHDOTETUT KEHITTÄMISKOHTEET

Älykkään erikoistumisen strategia näkyy maakuntaohjelmassa hyvin **suppeasti**. Sen voisi tuoda vahvemmin mukaan myös maakuntaohjelmaan.

Toimintalinjojen **toimenpiteitä** voisi **konkretisoida ja terävöittää** entisestään, nyt liikutaan melko yleisellä tasolla. Toimintalinjojen käsittelyä ohjelmassa voisi niin ikään tasapainottaa.

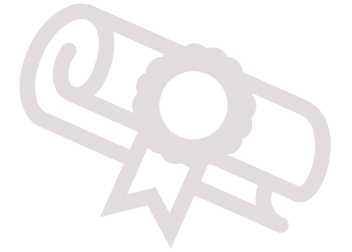

Maakuntaohjelman sekä maakunnan kehityksen **seurannan toteutus** jää ohjelman perusteella epäselväksi. Ohjelman seurantaan voisi kiinnittää enemmän huomioita.

Elinkeino- ja tki-näkökulma huomioidaan hyvin älykkään erikoistumisen strategiassa, mutta ne **voisivat näkyä vahvemmin** myös maakuntaohjelmassa.

TUNNISTETUT ONNISTUMISET JA HYVÄT KÄYTÄNNÖT

Tilannekuva on muodostettu onnistuneesti. Tilannekuvassa on huomioitu myös **rohkeasti ja ennakkoluulottomasti** muodostetut **vaihtoehtoiset skenaariot**.

Alue- ja liikennesuunnittelu on kytketty ansiokkaasti ja perustellusti osaksi ohjelmaa. Aluesuunnittelun korostamista puoltaa myös sen huomattava vaikutus toimintakenttään, jolla kehittämistyötä toteutetaan.

Ohjelmassa esitetty **toimenpidematriisi** on erinomainen tapa edistää yhteyksiä toimenpiteiden ja vaikutusten välillä. Matriisi kokoaa yhteen tietoa, jota on näin helpompi **tulkita ja hahmottaa**.

Ohjelman **visuaalinen ilme on raikas ja houkutteleva**. Erityisen hyvin visualisointi on onnistunut TEN-T-ydinverkkokäytävän kuvauksessa.

YHTEENVETO ARVIOINTITULOKSISTA (kaikki maakunnat)

Tilannekuvan rakentamisessa on yhä enemmän **syvyyttä ja asiantuntemusta**. Jatkossa olisi kiinnitettävä huomioita tilannekuvan **jatkuvaan päivittämiseen ja ennakointityön näkyväksi tekemiseen**.

Ohjelmatyön tueksi tehdään yhä realistisempaa ja ajantasaisempaa tilannekuvatyötä. Maakuntaohjelman valmistelun aikana rakennetun tilannekuvan rinnalle tarvitaan nopeasti ja säännöllisesti päivittyvää tilannekuvaa, jonka luomiseksi maakunnissa onkin otettu käyttöön nykyaikaisia työkaluja. Ennakointityöstä tulisi niin ikään tehdä entistä näkyvämpää ja systemaattisempaa. Yhä tärkeämpää on myös sitoa erilaisten muutostrendien tarkastelu ja ennakointityön tulokset oman maakunnan toimintaympäristöön.

Yllättäviin **muutoksiin** ja epäsuotuisiin **tulevaisuuksiin varautuminen** on syytä huomioida ohjelmatyössä aiempaa vahvemmin. Myös **muutosjoustavuuden vahvuuksia ja heikkouksia tunnistamalla** voidaan vahvistaa ohjelmatyötä.

Ohjelmatyö on erinomainen tilaisuus suunnata maakunnan toimijoiden katsetta tulevaan ja tuoda ennakointityön tuloksia osaksi kehittämistyötä. Maakuntaohjelmalla tuetaan myös murrosten käsittelyä maakunnassa. Ohjelmatyötä voidaan vahvistaa tarkastelemalla maakunnan muutosjoustavuutta ja kykyä toimia myös yllättäviä, jopa epämieluisiakin tapahtumia kohdattaessa.

Maakuntaohjelmatyössä tulisi panostaa entistä enemmän **sisällön ymmärrettävyyteen, esitystapoihin sekä tiiviiseen ilmaisuun ja ohjelmatyöstä viestintään**.

Ohjelman toimivuus ratkaistaan yhä vahvemmin myös viestinnällä. Maakuntaohjelmien ymmärrettävyyden ja visuaalisuuden kanssa on menty eteenpäin, mutta näitä on edelleen tarpeen vahvistaa. Ohjelma-asiakirjan rinnalla myös muut tavat, kuten verkkosivujen sisällöt ja tiivistelmät, viestiä ohjelman sisällöistä korostuvat edelleen esimerkiksi sidosryhmäviestinnässä.

Maakuntien **verkostot** ja erilaiset **kumppanuudet** tulee **kytkeä yhä vahvemmin ohjelmatyöhön läpi koko ketjun** aina valmistelusta toteutukseen.

Siirtymä kohti jatkuvan strategiaproessin mallia ja kumppanuuden vahvistaminen maakunnan toimijoiden kesken korostuu entisestään. Maakunnan verkostoja tulee hyödyntää, uudistaa ja vahvistaa läpi ohjelmavalmisteluun ja sen toteutuskaaren. Verkostoja ja kumppanuuspöytiä tulisi hyödyntää ja vastuuttaa myös esimerkiksi tilannekuvan muodostamisessa ja ylläpidossa sekä ennakointityössä. Ohjelman toteutuksen ja toimeenpanon vastuuttamisessa voitaisiin mennä vielä pidemmälle ja tunnistaa rohkeammin ohjelmiin nostettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden edistämiseksi vastuutahoja.

Ohjelmasisältöjen rakentaminen on edelleen riittävän **fokusoinnin ja mahdollistavuuden välissä tasapainoilua**. **Selkeitä valintoja kuitenkin tarvitaan**. Ohjelmien **tavoitteita ja toimenpiteitä on edelleen konkretisoitava**.

Maakunnissa ohjelmien valmistelutyö on vankkaa rutiinia ja osallistavaa työtä, mutta ohjelmatyössä painitaan edelleen tasapainon löytämiseksi riittävän fokusoinnin ja mahdollistavuuden välillä. Ohjelman valmistelun yhteydessä osallistumisen mahdollisuuksia tarjoavalla prosessilla ja vuoropuhelulla luodaan edellytykset maakunnan eri toimijoiden kiinnittymiseksi ohjelmaan. Kaikkia tärkeitä asioita ei ole kuitenkaan tarpeen listata juuri maakuntaohjelmassa. Yhä tärkeämpää onkin osoittaa maakuntaohjelman tavoitteiden ja valintojen kytkeä myös muihin strategioihin, ohjelmiin ja prosesseihin sekä vahvistaa ohjelmien välistä vuoropuhelua. Myös ohjelman toimenpiteitä ja toimeenpanoa on edelleen konkretisoitava.

OPPIEN JA OIVALLUSTEN VALITUT PALAT

Kansainvälinen näkökulma

Uusimaa-ohjelma

Kansainväliset verrokki

Kansainväliset tavoitteet

Eurooppalaiset mittarit

Muutosjoustavuuden tarkastelu

Häme-ohjelma

Vahvuudet ja heikkoudet

Muutosjoustavuuden vahvistamisen toimenpiteet

Tulevaisuusnäkökulma tilannekuvassa

Kymenlaakso-ohjelma

Realistinen ote

Skenaariotyön mukaan nivominen

Väestö- ja työpaikka-suunnitteet

Tiedolla johtamisen kytkentä

Varsinais-Suomen ohjelma

Selkeät seurannan mekanismit

Avoin data ja tiedolla johtamisen mekanismit

Alue-suunnittelun kytkentä

Kymenlaakso-ohjelma

Alue-suunnittelun ja -kehityksen välinen vuoropuhelu

Rahoitusinstrumenttien tarkastelu

Uusimaa-ohjelma

Rahoitus-taulukko

Toimenpiteiden yhdistäminen mahdollisiin rahoituslähteisiin

Seutu-kohtainen näkökulma

Häme-ohjelma

Tasapainoinen tarkastelu tilannekuvassa

Seudullisten vahvuuksien ja heikkouksien tunnistaminen

Kumppanuudet ja verkostot

Varsinais-Suomen ohjelma

Kumppanuus-foorumi

Kumppanuusohjelman toteutuksen välineenä

Kumppanuusbarometri

Kymenlaakso: Aluesuunnittelu - Aluekehitys

- **Maakuntasuunnitelma** kytketty osaksi maakuntaohjelmaa.
  - VISIO
  - Asetetaan pitkän tähtäimen kehittämisen tavoitteet
  - Aluerakenteen kehityskuva
  - Liikennekysymykset
- Maakuntasuunnitelmaa toteutetaan alueidenkäytön ohjauksen osalta maakuntakaavalla.
- Maakuntakaava on **laillisesti sitova** ja **ohjaa kuntatason kaavoitusta ja alueiden käytön suunnittelua**.
- Viranomaisten tulee **edistää** maakuntakaavan toteutumista.
- Alueiden käytön suunnittelu on myös aluekehitystyötä.

Oli ilo!